

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIAS

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 cèntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari

Any 4.º

Diumenge de 16 Maig de 1897

Núm. 161

SECCIÓ GENERAL

PROBA DOCUMENTAL

em dit ja altrás vegadas desde aquestas començades y ho hem de tornar á repetir; el catalanisme a fer sombra.

ja *ilustres Gefes*, cacichs máxims y mínims, factors y demés caterva de *funcionaris* de la política, que comensan á tenir temor de pergiar *vivendi* y miran ab rezel com del doll que *vivendi* que feya marxá 'l seu molí se 'n van dispocho á poch á poch las ayguas, amenassant una setal.

ha d' advertir que al parlar de *gefes*, cacichs y gent que viu de la llana pública, no'ns referimament, com se podria creure algú, als partits difichs, perque si be es veritat que son aquestos els privilegiats, com la cullita és encara per desgracia un bon xich abundant, no faltan en els partits d'oposició més radical bonas canongias usufructuadas per gent que ab el senzill mecanisme de *comités*, *juntas* *cales*, etc. etc. portan á votar segons convé als *bens* del partit, carn de canó electoral, fent aixís serveys apreciables als governants del actual sistema fundat en la farsa de la representació nacional; serveys que ells cobren personalment ab influencia que satisfaci la seva vanitat y ambició, ó altres favors que, sinó donen tant, serveixen més per menjar y beure.

A la politiqueria l' hi ha sortit donchs un gra, un gra de mal género, que si fins are no l' hi havia donat un altre cuidado, de manera que ni s' hi feya cap medicina, are l' ha comensat de espantar y 's determina á posarshi remeys forts. Pels que tenen la payella del govern pel mánech, ja se sab quins son aquets remeys; la llei de repressió y 'ls agents de policia, desinfecants obligats de tota classe d' ideas consideradas subversivas: en quant als que manejan els partits d'oposició, ja necessitan més mónita, y per are sembla que di que han adoptat es presentar al regionalisme tractat y possehit per complert dels principis que sembla que han de espantar més als seus *subordos*, ab l' objecte (que no conseguiran) d' evitar segregacions de gent, precisament els de més bona qualitat, que 's van aflicionant al regionalisme, deixant en l'och secundari las questions de formas y personas en govern central.

Que lo que acabém de dir es cert de tota certitut, no proban fins á l' evidencia els textos que anem á copiar, trets al peu de la lletra de periódichs d' ideas completament oposadas; per ells se veurá com ens pintan igual que fanáticos d' ideas manifestament contrarias y antitéticas, ab la particularitat de que totes ellas las deduheixen els esmentats periódichs d' un mateix acte; de l' última Assamblea. Are be: ¿com es possible que en un mateix acte, en unas mateixas declaracions manifestacions y discursos, végin uns la lum esplendorosa d' un sol de mitjdia seré y 'ls altres la fosca d' una nit sense lluna ni estrelles, els uns a blancor de la neu y 'ls altres la negror de la tinta? De cap manera s' explica sino per la mala fé.

Y are végin, si son servits.

De *El Norte*, periódich *más fuerista que nadie*, escrit en castellá y parlant dels catalanistas:

«Muy alto lo decimos porque ha llegado ya la hora de desenmascarar á estos temibles cuanto solapados enemigos de nuestro Dios...»

Y mes avall,

«no tenemos necesidad de prestar nuestro apoyo á un partido traidor á Dios...»

Escoltin are lo que diu el *Boletin Republicano*, setmanari republicá *cursi*, en una chirigota hont s' ocupa al mateix temps de regionalistas y carlins.

«Razón tenemos al decir que *llops ab llops no 's mossegan*. Y por esto como buenos hermanos se defienden recíprocamente los fueristas de una y otra especie. Hasta la ridiculez.»

Y tot seguit diu en altre *chirigota*, referintse únicament als regionalistas.

«Declaró un orador de la Assamblea que los catalanistas son á la vez retrógados y avanzados.

Dió en el clavo quien dijo de ellos que son gente antigua vestida á la moderna.

¡Si será conocedor del paño!»

Media vuelta á la derecha y llegéxin lo que va dir parlant de l' Assamblea *La Lucha*, diari conservador per are:

«Ni Dios ni gobierno: hé aquí lo que no nombran ni por incidencia los acaparadores del amor á Cataluña, y cuando no nombran esos dos principios indispensables para la vida de los pueblos, es que no les conviene ó no lo quieren y los que se proclaman independientes de la religión y del gobierno, no pueden ser más que anarquistas ó cosa parecida, porque no se explica como se prescinde en el programa catalanista y como prescinden los catalanistas en sus peroraciones, afirmaciones y ofertas, de Dios, fuente de toda ventura, y del gobierno, médio para toda prosperidad.»

¿Están ben convenyuts de que som uns impios, rebrollos de Voltaire y de Lutero? Donchs s' equivocan completament; végin lo que diu *El Distrito*, periódich de Palafrugell, y tindrán de confessar que no descendim de Voltaire sino de Torquemada:

«Los federales, aspiran á la libertad de conciencia en los ciudadanos y, por tanto, desechan toda imposición religiosa; en cambio los regionalistas, catalanistas ó como quiera que se les llame, son católicos á la antigua y no contentos con ver escrito en nuesta constitución el artículo que hace referencia á la religión del estado, aspiran á restablecer los antiguos poderes de la Iglesia é imponer el oficio de católicos á todos los ciudadanos.»

Tractin d' esplicarse 'l perquè d' unas contradiccions tant manifestas y haurán de convenir en lo just de les observacions que hem fet al comensar aquest article: els textos que acabo de copiar son una verdadera proba documental.

J. V. C.

LES LLENGUES DE LES REGIONS

Y DE LES COLONIES (1)

Los polítichs centralistes y los que ab ells fan coro, quan parlan ó escriuhen desapassionadament, seguint tant sols los principis del dret polítich modern y oblidantse de les ideas que han de fer veure que sostenen, venen, sense adonarsen, á regoneixer lo regionalisme, fentse ressó dels principis que l' informan y 'ls admeten com á bons.

Moltes son les vegades que aixó ha succehit y que ho han fet ja notar los portaveus del Catalanisme, nostres companys *La Renaixensa*, *La Veu de Catalunya* y altres, y 'n trobem avuy un' altre cas en lo número de la *Ilustración Española Americana* corresponent al dia 30 d' Abril últim.

Ja dies passats, precisament en los mateixos en que més furiosos clamarea los periódichs madrilenys contra 'l catalanisme, sortí la *Ilustración* ocupantse d' aquest y, sino l' atacava obertament, sostenia que havia sigut sempre un mohiment literari y que altre cosa no tenia d' esser, anomenant després los escriptors, que segons ella, més havian conreuat aquest mohiment; citantne alguns que, encara dins d' aquest punt de vista, tenian tant de regionalistes com de russos.

(1) Compost aquest petit comentari, hem llegit los telegrames donant comte del Concell de Ministres celebrat dijous passat baix la presidencia de la Reyna Regent en el quin lo senyor Cánovas, parlant de les mides que s' han de pendre pera completar la obra de la pacificació de Filipines, va dir que era de tot punt necessari generalisar lo coneixement del idioma tagalo entre 'ls funcionaris que prestan serveys en aquelles illes y crear escoles d' Arts y Oficis que contribueixin del modo mes efica al progrés material del Arxipelach. ¡Quin modo tant diferent de pensar el d' avuy comparat ab el dels primers dies de la insurrecció! Llegéxis *La Epoca* de aquells dies y comparis: tant debó sigui aixó el comensament de una nova marxa en la política que se segueixi en aquella colonia y porti els fruyts que n' espera 'l senyor Cánovas.

Y don Ricardo Becerro de Bengoa, que aixó escrivia, es lo meteix que en lo número esmentat de la *Ilustración* s' ocupa del respecte que deuen mereixer les llengues regionals y les de les Colonies, (per suposat que parla del extranger, perqué á Espanya ja es altre cosa) y diu lo següent, ocupantse de la llengua tcheca á Bohemia:

En vano tienden los grandes pueblos á la unidad, porque parece que cada dia surge con más vigor en los elementos que los constituyen la fiebre del individualismo. ¿Y Espanya, preguntém nosaltres, que precisament deixá de ser un gran poble quan s' empenyá inúltimant en unificarho tot, pot seguir per aquest camí quan en vá ho preteuen los grans pobles?

Nunca ha podido el Imperio Austriaco fundir en una colectividad uniforme los diversos pueblos que lo componen, y cada dia puede afirmarse, cada vez con más verdad, que aquello es una Monarquía federal. Alemanes, magyares, tchecos y polacos marchan cada cual por su lado, en cuanto se refiere á sus aspiraciones, á su personalidad regional y á la conservación de sus componentes étnicos. Es lo que no volen entendre respecte de Catalunya, quina personalitat regional y components étnichs que conserva y preté conservar no saben veure.

*Desde que pueden, continúan, levantar la cabeza frente al poder central, todos piden algo, que dicen que por ser propio les pertenece. En el Parlamento (Reichsrat) de Viena hay, en la mayoría heterogénea que lo impulsa, un gran núcleo de diputados bohemios de los que figuran en el partido tcheco joven, los cuales acaban de conseguir una significativa victoria para la Bohemia. Esta consiste en que han logrado que la lengua regional tcheca se use en los debates y en la administración de la justicia, (una golleria, que diria *El Correo Español*) con la misma libertad y autoridad con que se usa la alemana, que es la oficial del Imperio.* Axó aquí á Espanya sería un disbarat. Que 's cas que en lo Parlament espanyol se parlés castellá, gallego, catalá, etc. semblaria una olla de grills. S' ha de parlar cristiano.

En Bohemia, diu, hay 3.644,188 tchecos y 2.159,200 alemanes (es á dir prop de un xexanta per cent d' alemanys; en cambi, á Catalunya es insignificant lo dels castellans donchs no arriban á un cinch per cent los que no parlan catalá). *Hasta ahora el alemán era allí, como en Viena, por ejemplo, la lengua de todos los documentos, de las autoridades y la lengua de los Tribunales. El privilegio considerado siempre por el elemento eslavo como atentatorio á su libertad y á sus tradiciones, ha desaparecido ante la enérgica actitud de este, que no quiso aceptar el arreglo conciliador impuesto por el gobierno central de dividir aquella comarca, para que se hablase en cada una de ellas la lengua del elemento predominante. Pero como este predominio era ficticio, porque el núcleo de la población está muy mezclado, resistieron los nacionales (pobre de Vosté si se 'n enteran los periódichs de gran circulación), fracasó el arreglo y ha habido necesidad de transigir con estos para que el Ministerio cuente con el apoyo de los Bohemios en el Parlamento.*

Explica después lo senyor Becerro de Bengoa les disposicions contingudes en la llei que ha de comensar á regir en 4.º de Juliol de 1901 sobre l' admisió de la llengua tcheca en la Administració de Justicia, en les relacions administratives, etc. de la quina tenen ja noticia 'ls nostres llegidors.

S' ocupa ultimament de la llengua corea, y diu:

Siguiendo esta tendencia de respetar el lenguaje de los pueblos federados ó dominados bajo un señorío común, por los poderes que los dominan, el Imperio ruso que se propone anexionarse, pronto ó tarde, el reino de Corea, respetará en su dia la lengua de aquel lejano y solitario país, pero hará que los funcionarios imperiales que vayan á administrarlo conozcan perfectamente su lengua. Com se coneix que á Russia no gastan los sabis de per aquí; si allí tinguessin *Epocas*, *Nacionals*, *Noticieros*, y demés, que es axó de respectar á las colonies la seva llengua, que 's cas que 'ls empleats haguessen d' estudiarla; si 'ls governants los volien entendre haurien de parlar en castellá, y prou. Ja ho digné algun de aquells periód-

dichs, l' indígena no pot saber gayre més que les besties.

Para este fin, continua lo senyor Becerro de Ben- goa, en la facultat de lengües orientales que existe en la Universidad de San Petersburgo se acaba de establecer una cátedra oficial de lengua Corea de la que se ha encargado un sabio súbdito de aquel reino por encargo del Ministro de Instrucción pública.

Parece que el Imperio moscovita no tardará en abrir una cátedra de lengua tigré, con objeto de preparar para mañana la ingerencia amistosa moscovita en Abisinia y lograr poco á poco, por la habilidad, la paz y el comercio, lo que los italianos no han conseguido realizar por lo guerra. Y lo que no ha sabut fer may Espanya ni ferá may mentres portin la batuta quatre diaris patrioters y se 'ls escoltin estadistes de la talla dels que 'ns governan.

F.

DISCURS

llegit en los Jochs Florals de Barcelona del present any, pel mantenedor

D. Miquel S. Olliver

Senyoras y Senyors:

Segons bona usansa de la Institució y per encàrrech de mos benvolguts campanys de Consistori, dech aixecarme á regraciarvos cent voltas per la vostra presencia aquí y per la atenció que dispenséu á la tasca de tant de temps comensada. Pero he d' afegir que tals mercés no van per la part que havéu escoltat, d' ella 'n seréu vosaltres los agrahits; van, sí, per la que manca dir de mos llávís. Y aqueixa atenció es la única que mereix gratitut, ja que no podréu rescabalar lo vostre cansament, ni ab la escalfor de la elocuencia, ni ab lo néctar de la poesia que fins ara haveu assaborit.

Avans de tot he de dirvos que ni jo mateix he pogut esplicarme 'ls motius de ma presencia en aquest lloch, com no sian deguts á la constancia de qui, fa molts anys, no deixés una sola d' aquestas festas, allá, perdut en las darreras filas d' estudiants somniadors... Somniadors eram, sí, pero no tant que haguéssim sospitat allavors lo que avuy es realitat admirable; veure la idea simbolisada per los Jochs Florals ab tota la esponera, ab tot l' esclat, ab tota la plenitud de sava que avuy cruix l' escorsa, regalimant gomias balsámicas per tot arreu. També 'l plantaren los vells mestres al «arbre de la llibertat». Més ¿quants, si sortíssin de llurs tombas; coneixerian lo pobre arbrissó de llavoras, regat ab plants de tendresa lamartiniana arrecerat de tots los vents? L' arbrissó s' ha fet arbre; l' arbre se converteix en bosch. Ja no tem al temps. Las investidas de defora serveixen sols per posar á prova la fondaria de las arrels, la gruixa del brancatge, la resistencia del tronch. Deu fa que 'ls vents enemichs passin com un alé que conforta y purifica. Cada nova tempestat afegeix un nou vigor á la literatura catalana.

Aquesta literatura es la que, desde Mallorca, vinch á reverenciar avuy, oferintli un testimoni d' adhesió pública; pero no en la concepte d' una senzilla restauració filológica, no en lo concepte d' un joch infantivol més ó menos erudit, no com un entreteniment de trovadors y dilettanti; sino per lo contrari, en lo concepte fonamental, en l' únich que justifica y sosté y sostindrà 'l renaixement: en lo concepte d' ésser expressió del esperit de Catalunya. Si 's tractés tantols d' un cambi de llenguatge y aquest cambi no vingués imposat per una lley natural y per un vincle íntim, he de confessarvos que me pareixeria cosa de perdre 'l temps. Fora en realitat, una determinació purament arbitraria. Si, com molts voldrían, tot se reduhis á deixar una eyna pera pendre una altra, á sustituir lo castellá pera 'l catalá, gayre be tindrian rahó los enemichs absoluts de la restauració dels Jochs Florals. Tant se valdría rimar en francés, en alemany, en volapuk. Pero la cuestió naix de més endins; l' idioma no es un cas fortuit ni un atzar. Suposa, massa que ho sabeu vosaltres, una relació de causa y efecte; es emanació y producte de l' ánima del poble, gresol de son pensament, sagell de sa personalitat. Donchs bé; com á manifestació d' eixa personalitat original y del element irreductible de la rassa; es que jo admiro la literatura catalana del renaixement. Presa en conjunt, s' hi sent bategar viu l' esperit de que vos parlava; y, per la lley de las influencias mútuas, lo despertar de l' antiga parla ha despert y esperonejat també la conciencia de l' antich poble. Aquí tenim sa virtut, sa justificació única y complerta. Per aixó cap desitjar, com deya l' eminent Quadrado, que 's guardi fidelitat encara major á l' esperit de la rassa que á la parla mateixa. Hi ha sobrats exemples del maquiave-

lisme que converteix la parla natural en instrument de desnaturalisació, semblant al ardit del Rey de Persia que, al invadir l' Egipte, posava al devant de sos exércits los mateixos bous sagrats que l' Egipte divinava.

En lo mon dels fets no hi ha res arbitrari; las cosas en apariencia més desunidas, se lligan y entruenyellan per mil secretas relacions; en lo que 'l filisteu no hi troba més que una casualitat que l' embadoca, la intuició del artista ó l' esfors del pensador hi descubreix un principi de causalitat. Y aplicant aquest criteri á la restauració catalana, si'm fos permés donarme ayres d' artista ó de pensador, jo vos diria una cosa que 'm sembla definitiva: la solidaritat del renaixement literari ab tots los ordres de la vida que apareixen més deslligats d' ell. Per ventura he viscut en la terra feta á posta per adonarse de la susdita conexió; ni massa prop ni massa lluny, la visió del conjunt, que vosaltres,—per formar part del mateix conjunt—no podréu tenir prou clara, se produheix allá ab tots los termes d' una veritable perspectiva. Y aqueixa perspectiva me diu que han nascut y crescut ensemps, empenyentse un al altre, tots los avenços de que pot ben be envarirse Catalunya. Fabricants y homes de negocis, banquers, enginyers y arquitectes, pintors y músichs, (comtanhi los mateixos que s' han oposat á molts manifestacions externas d' eix esperit), de bon grat ó per forsa, s' han sentit emportats per una corrent social poderosíssima, superior als individuals designis. Y d' eixa premuda colosal y d' eixa oposició de resistencias que han donat lloch á nous y més gegantins esforsos, s' engendra la resultant maravellosa que tenim á la vista; la mateixa que regoneixen, tots quants ab prejudicis contraris, passen una volta per assí: axó es, un tros de territori ab vida intensa y recursos propis; un recó de mon modern conseguit per una casta d' amor patri que molts rebutjan com «atavismes» y «salts enderrera»; l' auba d' una civilisació original; un rápit espadiment de la industria; una florida de las Arts (tot lo que d' espléndit y lluhit tingué son resúm en la vostra gran olimpiada de la Exposició Universal. Tant se corresponen una ab l' altra eixas diverses direccions de la vida, que, pensin lo que pensin y diguin lo que diguin los esperits pseudepráctichs, no 's pot negar á dret seny sa mútua influencia. Y se 'm donan tentacions de cridarlos:—Si, reneuguéu de l' ánima de la terra, cridéu contra 'l catalanisme, planyeuvos de las exageracions consabudas, pero confesséu que sense aixó, sense 'l terme mitj d' energia que han determinat, no tindríau lo altre en la mida que ho teníu.—Sense la oda d' en Aribau no hi hauria hagut Esposició en 1888.

Y aquí está la proba del caracter eminentment civilisador de tals restauracions, aquí la teníu. Jo, que si sento los vincles de la germanor de rassa, ab vosaltres, no puch sentir desde la isla en que vaig naixer altra cosa que admiració de la vostra creixensa,—per desgracia no 'ns ha arribat la abundó de sos fruyts—jo puch ben dirvos, sens perill de vanagloria, que aqueix «esperit de campanar» tant sovint criticat per qui no s' ha prés la molestia d' estudiarho ab detenció, nos conduheix á l' altra part del «campanar», á la comunió dels pobles civilisats y progressius; y que, tot passant per alló de las «tribus» y dels «clans», vos acostéu cada dia més al cor de la Europa culta. Sempre vaig creure que aquella persona que no s' interessa per lo de prop, per res del mon s' interessa; y pot llegirse en lo nostre *Tirant lo Blanch* «qu' amor de l' uny e fum d' estopa tot es hui.» Tenim l' exemple d' en Rousseau qui 's moria d' amor á la humanitat y portava sos fills á la inclusa. Donchs be: ¿si fossin verament patriotas los que condemnan l' esperit catalá no haurían de gaudir de que á Espanya foran sis ó set ó vuyt las Catalunyas que s' hi deixondessin ab l' esclat de la vostra, convertint aquest estat en quelcom de fort y respectable? Qué més podrian desitjar si 's comprengués lo verdader camí de la rehabilitació espanyola? Es ja temps de que 's regonegui per tot arreu lo molt que inclou de sofisme 'l principi de la unificació absoluta; es temps de confessar com es fals que 'ns porti ni 'ns hagi portat á la grandesa, malgrat las predicacions y *status vocis* que tot sovint la pregonan. Qué vos diuhen aqueixas veus? No vos parlan—tot recomanantvos las ventatjes de las grans unificacions,—no vos parlan de segles d' or, dels Reys Católichs, de la conquista de Granada, del descubrimient d' América del imperi de Carles V, de la gran monarquía de Felip II? No son aqueixas las respandors d' apoteosis ab que 's tracta d' enl'uhernar y atreure, aqueixas las réplicas ab que s' ofega tot crit de ressurrecció regional?... Donchs, sens regatejarlas, jo vos diré que ay tals grandesas coincidiren ab lo períodich de simple unió, mentres tots los regnes conservaren llur esperit; mentres no perderen l' alé ni la arrencada que tenian de segles enrera; mentres navegaren manats ja per

un sol almirall, pero lliures y á la distancia degu los alterosos navilis del estol iberich. Més se comen mol aviat á lligar un ab l' altre aqueixos navilis; i movimens foren tardans, insegurs; pensant que bastava 'l lligam se cregué millor ferne una sola las cinch ó sis naus, revestirlas d' una empostissada clavarlas á corre-cuyta, recobrintlas d' un barlis superficial que doná apariencias de sólida construcció lo que era confegit depressa; y allá quedá 'l bar surant com una boya, sempre més desvalgut y corc. Y ara he de dirvos—y aixó ni 'l centralisador més ténich podrá desferho—que una volta degenerada unió en unificació, es precisament quan Espanya s' anat fent més petita, més débil y més migrada; que ha anat sentint tot lo pes de sa decadencia. Y 's ben afegir que s' ha sentit més y més decayguda la mateixa proporció que s' ha sentit també més més uniformada. La barreja y confusió definitivas las antigas nacionalitats, preparada per los Austrí arranca de Felip V; y ab Felip V s' obriren las afrotas del segle XVIII no rescabadas per la cultura estrangera y superficial de Carles III; s' obriren tam las desdixas de la present centuria. Recordis q Castilla casibé aislada y en plena confederació de p bles, descobrí y conquistá la America; y que Espanya ha perdut sos dominis d' América totjust s' ha trob unificada, assimilada, *inconsútil*, com no fa gayre 's dir... Me guardaré de tirar d' axó una conclusió catagórica. Lo temps de que dispo no basta pera justificar analíticamente una relació de causa y efecte ent la pérdua del régimen foral y la postració d' Espanya pero la sola concomitancia d' aqueixos dos fets historichs enderroca y esmicola l' argument contrari: de que Espanya hagi cobrat foras y briu ab la unificació absoluta. D' aixó mateix ne tenim un exemple modern: la guerra de 1870. Com se recordará, França, la obra mestre de la unitat y del esperit centralisador, fou retuda ¿per qui? per un exércit de confederats que casi acabavan de sortir del feudalism atómich.

(Se acabarà).

A "EL REGIONAL"

Responent á *El Norte* que titllava al Catalanisme d' antitóllich, demostrárem la falsetat de la seva afirmació y li negam autoritat pera ferla; axi com li assegurárem que no era capós probar que cap dels principis proclamats pel catalanisme fos condempnat per la Iglesia. A tot axó replicá *El Norte* fuint d' estudi, é, interpretant y expremet á la mesura del seu gust contingut de la Basa 1.ª de la Assamblea catalanista de Manresa s' atribuí modestament la victoria fundat en aquest monumental argument: «es axí que 'ls catalanistes son lliberals, es axí que 'ls lliberals son condempnats per la Iglesia, luego 'l Catalanisme es condempnat per la Iglesia», y, pera prepararlo, comensá per qu' haviam pretés defensarnos de la nota de lliberals.

Al contrareplicarli, senyalárem á *El Norte* lo verdader sentit y comprensió de la Basa de Manresa, obertament contrari á que 'ls hi havia volgut donar, y com en la seva falsa interpretació fundava exclusivament l' anatema, ja que de tots los principis sostinguts pels catalanistes no se 'n ocupa gens ni resulta que 'l fonament, la premissa de la seva gran argumentació queda reduhida á una apreciació individual del articulista de *El Norte*. Y aquesta apreciació, com si ell mateix conegués que era prou sólida y dúptés potser de que se la empassessin sos seguidors, tractá d' enrobustirla afirmant lo que no es cert, ó que nosaltres haviam volgut defensarnos de la nota de lliberals.

Perxó nosaltres, no solament li negárem la seva afirmació en lo paragraf que tant ha estranyat á *El Regional*, sino que ell reivindicárem lo calificatiu de lliberals; no en lo sentit que *El Norte* vol aplicárnoslo, sino en lo sentit en que lo usém los catalanistes y que, encara que res ne digui, tampoch agrada á *El Norte*: en lo sentit de que 'ls nostres principis polítichs estan basats en la llibertat, llibertat no renyida ab la religió ni ab la Iglesia com no ho estava la que gosavan y volian nostres antepassats, llibertat fundada en lo dret al quin deuen subjectes no solsament los governats, sino també 'ls governants, desde el rey per' avall.

Lo calificatiu de liberal, no significa anticatóllich, ni 'l que condempna la Iglesia, sino en quan s' aplica als adeptes ó afiliats d' una escola política que funda la llibertat única y exclusivament en los dictats de la rahó individual, fentla independent de la moral y de la lley divina.

Si determinades escoles polítiques la fan sinónima d' antitóllich y d' anticatolicisme, nosaltres no 'n tenim la culpa. Sentit en que 'l usárem era ben clar y ben esplicat, y 'ns sentim que 'n aquest assumpto *El Regional* s' ha fixat més en la raula que en la seva significació propia y en lo sentit en que s' usava.

J. B. y S.

Notícies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del 12 Maig.—(2.ª convocatoria)
—Reunits 9 concejals baix la presidència del senyor Espona, prengueren los acorts següents:

Aprobar la acta de la sessió anterior.

Sessió extraordinària del 14 de Maig.—Reunits 11 concejals baix la presidència del senyor Alcalde se donà lectura de la comunicació del senyor Delegat d' Hisenda donant trasllat a la Corporació de altres de la Direcció general d' impostos referents al cupo de consums i s' acordà accedir a lo que 's demana, ateses las circunstancias extraordinarias perquè atravesa al país, comensant lo augment en lo pròxim exercici.

Dijous va arribar de Filipines lo tinent general don Camilo Polavieja, baix quin mando foren batuts los núcleos més importants de resistència dels insurrectes en aquell arxipèlach. Just era donchs i propi que se li fés una rebuda digne, ja que Espanya no havia tingut la sort de rebre fins are, densa que duran los insurreccions ultramarines, a cap general en gefe coronat ab la aureola del vencedor. Lo general Polavieja mereix, donchs, los obsequis de Barcelona y de tot lo poble espanyol.

Pero, lo que no està bé, lo que no mereix lo general Polavieja, es que 'ls partits espanyols no respectin son nom y la seva honra de brau soldat de la patria volguent fer servir los seus mereixements pera 'l seus odís y pera les seves concupiscencies. Axis hem vist als uns extremitat lo seu entusiasme fins a fer duptar de la sinceritat de sos sentiments y als altres discutirli un per un tots sos actes ab la maligna intenció de rebaxar son valer y pera fer a son voltant lo buyt del silenci.

Fill devot de la Iglesia lo general, n' hi ha hagut prou ab que 'ls partits que fan de la religió la seva arma de combat hagin volgut apropiàrsel, pera que 'ls partits y sectes antireligiosos l' hagin presentat al poble com a sospitós y hagin procurat que 'l mirés ab repulsió. Uns y altres li han fet un flach survey: per més que en lo fons de tot axó, lo general Polavieja, que està de segur més enterat que nosaltres, hi veurà potser cremar lo meteix foch que va encendre la insurrecció filipina y que tant difícil ferà apagar ben bé lo caliu que pugua dexar.

Pero més indigne y reprobable es encara la conducta d' aquells, que perque s' assegura que 'l general Polavieja va anar a Filipines a despit del Govern y n' ha tornat per voluntat del Govern, s' afanyan en prepararli ovacions y en enlayrarlo, ab la mira pesada no en ell sino en lo Govern al quin tractan axis de mortificar y perjudicar. En nostre concepte, d' esser completament cert tot lo que 's diu, la seva conducta no solsament lliga bon xich les mans al general, sino que ajuda als propòsits que 'l Govern hagi pogut tenir de disminuirli los llors conquistats y qu' hauria pogut obtenir.

Més mal hauria fet al Govern una arribada del general Polavieja menys aparatosa y menys discutida, pero arribada entusiasmat y popular com hauria sigut, que no li ferán are les recepcions estudiades que 's tracta de explotar.

Lo baf de la política ha vingut a deslluhir la manifestació d' agrahiment y simpatía que espontaneament se merexia lo general Polavieja, sense cap culpa per la seva part. Lo Govern, que segons l' opinió més generalisada no li guarda bones ausencies, pot ben donarne les gracies als amichs entusiastes y oficiosos que are repentament li han surtit al general.

Y mentres a Cuba y a Filipines se baten cada die los soldats, aquí, a la Península, los partits y 'ls polítichs se fan una guerra d' ambicions y de miserias, y 'ls governants no veuen ab bons ulls altres glories que les que a la seva lliberalitat sien degudes, ni consenten la crexensa de prestis que no sian un reflexo del esplendor de la seva soberana superbia.

—Diuen los telegrames que 'l general Primo de Rivera ha prés als insurrectes de la illa de Luzón los últims punts fortificats qu' ocupavan en lo mitgdie de la provincia de Cavite, la quina ha quedat lliure de partides, y que continua la persecució en les montanyes. També hem llegit que 'l senyor Cánovas, donant ja per acabada ó a punt d' acabarse la insurrecció, en lo que desitjariam que no s' equivoqués, estudiá la manera com se tenen de governar aquelles illes: de moment es de opinió que convé dexar allí de sis a set mil homes de tropes peninsulars, que la educació dels indigenés corri a càrrech personal dels frares y no a la del clero del país, y que 'ls empleats espanyols que allí vagin sapigan la llengua dels naturals, perque puguin entendre als administrats. Axó últim es una nova concessió del senyor Cánovas al medo de pensar nostre, renyida ab tots los seus precedents y fins ab la opinió manifestada pels amos de la auca a Espanya, los periódichs de gran circulació. Aquestos no sabem com ho pendrán; per la nostra part lo felicitem, y esperem que poch a poch vagi conformantse a obrar com pensan los *cuatro gatos, locos, chiflados y otras yerbas* que s' estilan a la nostra terra.

Respecte de Cuba, la situació militar està igual que 'l dia que 's van donar per pacifcades las quatre provincies occidentals de la illa: la situació económica cada die hi empitjora; y la situació política se suposa que millorarà en lo interior ab la aplicació de les reformes y ab l' indult als deportats: en quan a lo exterior, les derrereres noticies dels Estats Units no son gens satisfactories, donchs indican que Mr. Mac-Kinley no oposarà cap resistència a

les cambres si aquestas votan la beligerancia dels insurrectes

—Les grans potencies s' han surtit ab la seva. Grecia no ha tingut prou forces pera barallarse ab los turchs y s' ha hagut de humiliar y subsectarse a la voluntat d' aquelles. Axis, l' illa grega de Creta no será grega, sino autónoma baix la soberanía del Sultá, fins que les circunstancias consentin que d' aqueixa sobe- raia y de la autonomia de la illa se 'n fassi càrrech aquella que pugui de les grans potencies que la codician. Los diaris alemanys diuen, tot satisfets, que d' aquí endevant la influencia alemanya a Constantinopla pesará tant ó més que la russa. Tot axó hi han guanyat los cristians de Turquia; mentres les potencies se disputen la preponderancia prop del Sultá, los turchs se revifan y poden continuar degollantlos tranquilament. Lo concert de les grans potencies es una garantia de... civilisació.

—Lo senyor Fabrellas, candidat en la última elecció de regidors, nos ha enviat una carta, qu' havia remés a *El Norte* y aquest no ha volgut publicar, demanantnos la seva inserció. Sentim no poder complaure' l en aquest número per falta d' espay, pero la publicarem en lo número vinent.

—Agrahim al senyor Lapeyra l' exemplar que 'ns ha enviat de la patriótica cansó popular *Los Segadors*, arreglada pera veu de tenor ab acompañament de coro, y la part que 'ns toca de la seva dedicatória. Va la cansó en una lámina molt ben ornamentada pel meteix senyor Lapeyra. en la quina se destacan los escuts de Catalunya y de les quatre provincies catalanes entre altres detalls artístichs de molt bon gust.

—Lo distingit periodista don Joan Mañé y Flaquer ha publicat en un opúscul titulat *Un ensayo de Regionalismo* les cartes que l' any 1893 dirigi al senyor Pella y Forgas en les planes del *Diario de Barcelona*. Les hi ha anyadit un Pròlech dedicat a la joventut catalanista, en lo quin li dona útils consells, insuficients no obstant, en nostre concepte, pera conseguir més ó menys tart la reconstitució d' aquella Catalunya que ell y nosaltres desitjém.

—En la vinenta setmana se veurán devant la Comissió mixta de reclutament los expedients dels xicots dels reemplaços de 1897, 96, 95 y 94 de las poblacions següents:

Dia 17.—Olot.

Dia 18.—Capsech, Argelaguer, Bassegoda, Sant Feliu de Pallarols y Palau de Montagut.

Dia 19.—Batet, Begudá, Besalú y Oix.

Dia 20.—Beuda, Campmajor, Castellfúllit, Juanetas y Sant Esteba de Bas.

Dia 21.—Las Planas, Mieras, Montagut, Sant Pere las Presas y La Pinya.

Dia 22.—Mayá, Ridauro, Salas, Sant Aniol de Finestras, Sant Salvador de Vianya, Tortellá y Batet.

—Ha mort a Sant Feliu de Guixols donya Francisca Dausá, germana del Director de *La Lealtad*. L' acompanyem en lo sentiment.

—Diümenge passat van tenir lloch las eleccions municipals, quin resultat fou el següent:

1.ª districte.—Don Genis Canet, 271 vots.—Don Jaime Garriga, 266.—Don Joseph Bonmatí, 226.—Don Pere Gimbernat, 180.—Don Joseph Grau, 174.—Don Jaime Casals, 138.—Don Joan Oliveras, 101.—y don Pere Subirana, 67. Resultaren elegits los quatre primers.

2.ª districte.—Don Narcís Puig de Marçillo, 82 vots.—Don Francisco Estech, 70.—Don Pau Alsina, 52.—y don Jaime Vila, 8. Resultaren elegits los dos primers.

3.ª districte.—Don Francisco de Ciurana, 368.—Don Vicens Carreras, 216.—Don Narcís de Pol, 209.—Don Francisco Salvat, 195.—Don Joaquim Fabrellas, 168.—Don Pere Ducedas, 134.—Don Francisco Desoy, 129.—y don Rafel Masó, 111. Resultaren elegits los quatre primers.

4.ª districte.—Don Joseph Portas, 94.—Don Ignasi Tort, 88.—y don Enrich Llapart, 78. Resultaren elegits los dos primers.

—Ha quedat colocada en la casa de Vilafranca del Panadés, ahont va naixer lo doctor don Antoni Estalella, Bisbe que fou del Terol, la lápida que 'l Ajuntament d' aquella població acordá col·locar en aquell lloch. Dita lápida medeix un metre de llarch per 40 centimetres d' ampla, figurant en ella l' escut que usá lo difunt Perelat y la següent inscripció:

«Ací nasqué en lo dia XII de setembre de M.DCCC.XLIV. lo doctor en drets Antoni Estalella y Sivillá, gloriós bisbe de Teruel, ahont morí lo dia XXII d' Abril de M.DCCC.XCVI. Habent ab son saber y virtuts honrat a sa patria y afavorit sempre ab concells y almoynas a sos conciudadans, en nom d' aquets, lo Municipi de la vila li decretá aquest públich testimoni d' estimació.»

—Hem rebut lo primer número de la Revista *El Vichy Catalan* que ha comensat a publicar la Sociedad Furest y Compañia, propietaria de las renombradas ayguas medicinales del mateix nom. Li desitjem molts anys de vida y li torném lo saludo.

—S' ha constituít a Barcelona una comissió que te per obgectec recullir fondos per ajudar al director de *Lo Teatro Regional* don Joseph Ximeno, condemnat pel Supremo en la querella interposada per lo senyor Ferrer y Codina y, a n'aquest obgectec, se publicarà un número extraordinari d' aquell *Setmanari*, se farà una funció en un dels Teatres de Barcelona y sóbra una suscripció.

Tots los fondos que's recaudin en una y altra cosa serán per sufragar las costas del de causa.

SECCIÓ LITERARIA

L' honor comercial ⁽¹⁾

Lo negoci no vá en popa,
al contrari, vá molt mal;
cu menos de dos anyadas
s' ha perdut lo capital.

Lo negociant cavila,
examina lo balans,
regira llibres y comptes
facturas y comprobants.

Veü com dos y dos fan quatre
y com tres y tres fan sis,
que si no entra més metálich
já no pot seguir aixís.

Exánen fa de conçiencia,
y dona per resultat
que la conçiencia li crida
queda bé, sigas honrat.

Determina a data fixa
reuni 'ls acreedores,
dihent ab tota franquessa,
sens' falsias ni temors.

L' estat en que está la casa,
lo resultat del Passiu,
y que per cobrir los deutes,
donarás, tu, tot l' Actiu.

Si aquell puja, vint mil duros,
altres tants n' ha de pujar
aquest, quedant com un home,
com un home, però honrat.—

Y axí hó va fer, sens' pensarshi,
ab afany de quedar bé;
va donar tot quan tenia
quedant pobre, sense re'.

Com qu' aixó es una cadena,
quan un cau, altre 'n segueix;
y si aquell pensa a son modo,
no pensa aquest lo mateix.

Primer jó, després los altres,
tant se val del que diran;
que 'm vinguin tots al darrera
ab un fluiol sonant.

Fa veure que está arruhat,
demana a tothom clemencia,
renega del sen destí

per cobrir, sols, l' apariencia.
Reuneix als acreedores,
se mostra ab tots molt atent
y quant los té preparats
ofereix lo «vint per cent».

Gestiona la componenda
qu' al cap devall se li admet;
mentres qu' ell guarda en sa caixa
una «poma» per la set.

A n' aquell tanca la porta
qu' ha quedat com home honrat;
y a n' aquest, li fan «descuento»
per que pot pagá al comptat.

Aquell era un poca solta,
es un burro, tothóm diu;
aquest altre... joh, aquest altre!
aquest, ¡es un home viu!

LLUIS MATAS Y CARRÉ

(1) Admets la frase.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diümenge, 16.—S. Joan Nepomuceno mr.
Dilluns, 17.—S. Pasqual Baylon cf.
Dimars, 18.—S. Félix de Cantalicí cf.
Dimecres, 19.—S. Pere Celestí papa.
Dijous, 20.—S. Bernardí de Sena.
Divendres, 21.—S. Secundí mr.
Dissapte, 22.—S. Rita vda.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la Iglesia de las Caputxinias.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del die 15 de Maig

Especies.	Mesures.	Peseies
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'80
Mestall.	»	16'00
Ordi.	»	9'00
Segol.	»	00'00
Civada.	»	9'00
Besses.	»	14'00
Mill.	»	13'00
Panis.	»	9'50
Blat de moro.	»	13'00
Llobins.	»	9'50
Fabes.	»	14'00
Fabó.	»	13'00
Fassols.	»	22'00
Monjetes.	»	21'75
Ous.	Dotzens.	0'95

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Mati	Tarde
Corréu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápít.		5'09

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 3.ª y el rápít de 1.ª y 2.^a

De Gerona á Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.^a

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Mati	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistas (Juriol y Agost).		5'40

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

Núm.	Mati	Tarde
2.	9'40	
4.		3
6.		6

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

De Amer á Salt (Gerona)

Núm.	Mati	Tarde
1.	7'40	
3.		4
5.		4'30

ORDINACIONS

- Pera Banyolas á las 9 y 11 mati (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)
- Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)
- Pera Olot á las 11 mati (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)
- Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)
- Pera Anglés, La Sellera y Amer á las 10 mati (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)
- Pera Salt tot lo mati fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

COMPANIA GENERAL DE SEGRS SOBRE LA VIDA

CORT-REAL, 19.—PRINCIPAL

GERONA

CAPITAL DE GARANTÍA

10.000.000 DE PESSETES

Capitals asegurats fins al 31 de Desembre de 1896.	pessetes 406.704,728'75
Siniestres pagats fins al 31 de Desembre de 1896.	pessetes 5.032,985'23
Pagat als asegurats per altres conceptes fins al 31 de Desembre 1896.	pessetes 2.356.413'49
Total pagat als asegurats.	pessetes 7.389.398'72

Delegat General,

Joseph Coderch y Bacò.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y APINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayguá Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprant específich, se ven en dita perruqueria.

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell y 'l cap blanch te desfigura, t' he de dar un bon concell: si 't vols tenyir be 'l cabell fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

Fill de Francisco Vilardell y Comp.ª

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament módichs.

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
Ferreria Vella, 5.—Gerona

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

Redacció y Administració. Cort-Real, núm. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona.	1 pesseta trimestre	Estranger.	4'50 pessetas trimestre
Fora.	4'25 id. id.	Un número sol.	0'10 id.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companya de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1888

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa de Bell-lloch, 4, 1.er Gerona

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Siniestres pagats: Rs. 3.524.286'92